

Шкільний світ

шкільний
СВІТ
ЕКСПЕРТ
у галузі освіти

За сприяння Міністерства освіти і науки України,
Національної академії педагогічних наук України

№ 22 (702), листопад 2014

Видається із вересня 1997 року 2 рази на місяць

**«Я-центріованість»
Концептуальна модель
у вихованні та духовному
розвитку особистості**

**Екологічні карти України
Інтернет-огляд**

**Вкладка «ОБРАЗОТВОРЧЕ
МИСТЕЦТВО»
Веселий сніговик**

**Інколи корисно зімітувати крах корабля для того,
щоб із нього повтікали пацюки.**

Китайське прислів'я

Сімейне виховання

Типові помилки

Ірина АНТИПОВА, куратор 5-го класу гімназії «Ерудит», м. Київ

«Усе купиш, лише тата й мами — ні», — каже українське прислів'я. І справді, хіба можна порівняти ще когось із батьками, найріднішими людьми, які дарують дитині своє тепло й любов, виховують і навчають? Проте батьки, як і всі люди, можуть припинитися помилок. І у вихованні своїх дітей зокрема. З'ясуємо, які помилки є найтипічнішими та як їх уникнути.

Мета: з'ясувати, як впливають на дитину уклад сімейного життя, духовно-моральні цінності та традиції родини; довести необхідність взаємоз'язку інтересів родини з інтересами суспільства; розглянути роль родини в житті суспільства і зміцненні державності.

Форма проведення: бесіда.

Порядок зборів:

1. Місце і роль сім'ї у вихованні особистості.
2. Аналіз анкет «Чи можете Ви...?».
3. Обмін думками.

Хід зборів

I. Виступ учителя

Учитель. Особистість дитини здебільшого формується під впливом навколоїшнього середовища, в якому вона вступає у безліч відносин зі світом людей і речей. З перших років життя дитина постійно і послідовно набуває різноманітного досвіду, засвоює норми життя в суспільстві та моральні цінності людства.

Моральні цінності дитина поступово засвоює у процесі взаємодії з іншими людьми під час праці, навчання, гри.

Основою такої взаємодії є спілкування.

Спілкування з дорослими, насамперед з батьками, є одним із найголовніших джерел набуття дитиною морального досвіду, тоді як педагогічно доцільне спілкування — визначальна умова правильного її виховання.

Під час спілкування дитина оволодіває суспільно-історичним досвідом людства, одержує необхідні соціально-етичні знання; під впливом реакції дорослих на явища дійсності у неї виникають певні емоції, з'являється можливість виробити вміння, навички та звички поводити себе відповідно до моральних норм, тобто вона набуває певного морального досвіду.

Загальнолюдський зміст правил поведінки відображається у повсякденному спілкуванні людей між собою у звичних і звичайних для них діях і вчинках. Моральні вимоги, що висуваються до людини у вигляді системи моральних норм, дитина усвідомлює і приймає лише тоді, коли «проживає» їх сама, взаємодіючи з іншими. Тому організація спілкування є важливою умовою набуття морального досвіду дітьми різного віку.

Найголовнішими характеристиками, що визначають повноцінність, налагодженість, азначить, і педагогічну доцільність спілкування, є його інтенсивність, зміст і стиль.

Інтенсивність спілкування, тобто його частота і тривалість, має бути досить високою в усі періоди життя дитини. Звичайно, частота спілкування не визначає його виховного впливу. Однак зауважимо, що спілкування є необхідною умовою для достатньої взаємної поінформованості батьків і дітей, появі інтересу до справ усіх членів сім'ї, змістового обговорення важливих питань.

Результати різноманітних досліджень свідчать: лише близько 29 % батьків молодших школярів свій вільний час присвячують дітям, 67 % відводять певну частину часу на спілкування з ними, а 4 % зовсім не надають цьому значення.

Тим часом діти молодшого шкільного віку дуже люблять проводити дозвілля разом із рідними. Особливо їм подобається активний відпочинок. На прохання зобразити в малюнках, чим би вони хотіли займатися з батьками, діти малювали річку та риболовлю, туристичний похід, відвідування цирку, театрів, зоопарку. Батьки не завжди відгукуються на такі бажан-

ня: 9 % дітей визнає, що батьки відмовляються проводити з ними вільний час, посилаючись на свою зайнятість.

Звичайно, діти набувають морального досвіду під час найрізноманітнішої діяльності, проте не всі батьки розуміють це. Тому найчастіше використовують час, відведений

на спілкування з дітьми, лише у трьох сferах: здебільшого допомагають їм у навчанні, в роботі по дому, частково — в організації дозвілля. Більшість батьків обмежує спілкування з дітьми якоюсь однією, двома сферами. Лише близько третини з них спілкується з дітьми в процесі різних видів діяльності.

II. Діагностика сімейного мікроклімату. Аналіз анкет

Учитель. Шановні батьки! Прошу вас дати відповіді на запитання анкети.

Анкета «Чи можете Ви?»

А — «можу і завжди так роблю».

Б — «можу, але не завжди так роблю».

В — «не можу».

1. У будь-яку хвилину залишити всі свої справи і приділити увагу дитині.
2. Радитися з дитиною, незважаючи на її вік.
3. Зізнатися дитині, що Ваші дії стосовно неї були помилковими.
4. У випадку, якщо були неправі, вибачитися перед дитиною.
5. Опанувати собою і зберігати спокій, навіть якщо вчинок дитини вивів Вас із рівноваги.
6. Поставити себе на місце дитини.
7. Повірити хоча б на хвилину, що Ви — добра фея (добрий король).
8. Розповісти дитині повчальну історію зі свого дитинства, яка показує Вас не зовсім у відному світлі.
9. Завжди уникати слів, які можуть поранити дитину.
10. Пообіцяти дитині виконати її бажання за умови її гарної поведінки.
11. Виділити дитині один день, коли вона зможе робити все, що забажає, і поводити себе так, як захоче.
12. Не реагувати, якщо Ваша дитина незаслужено вдарила, образила іншу дитину.
13. Не звертати уваги на дитячі сльози та прохання, якщо впевнені, що це каприз, швидкоплинна примха.

Підрахунок балів

За варіант А — 3 бали;

за варіант Б — 2 бали;

За варіант В — 1 бал.

Якщо Ви набрали від 30 до 39 балів

Ваша дитина — найбільший скарб у Вашому житті. Ви намагаєтесь не лише зрозуміти, а й піznати її, ставитися до неї з повагою, дотримуєтесь найбільш прогресивних методів виховання. Ви на правильному шляху і можете розраховувати на гарні результати.

Якщо Ви набрали від 16 до 30 балів

Піклуватися про дитину для Вас найголовніше. Ви маєте здібності вихователя, але на практиці не завжди послідовно і цілеспрямовано їх застосовуєте. Інколи Ви дуже суво-

рі або занадто м'які, крім того, маєте склонність до компромісів, що послаблює виховний ефект. Вам слід серйозно замислитися над своїм підходом у вихованні дитини.

Якщо Ви набрали менш ніж 16 балів

На жаль, у Вас є певні проблеми у вихованні дитини. Можливо, Вам не вистачає або знань, або бажання і прагнення виховати дитину творчою особистістю, а можливо, і того, і іншого. Ми радимо Вам звернутися до допомогудоспеціалістів — педагогів та психологів, ознайомитися з літературою з питань сімейного виховання. Не забувайте, що формування особистості — дуже складний і відповідальний процес. Ось чому виконання батьківського обов'язку приносить людині найбільше моральне задоволення.

III. Виступ психолога: «Типові помилки сімейного виховання»

Психолог. «Виховання дітей — найважливіша сфера нашого життя. Наші діти — це майбутні громадяни нашої країни і громадяни світу. Вони творитимуть історію. Наші діти — це майбутні батьки і матері, вони теж будуть вихователями своїх дітей. Наші діти повинні вирости прекрасними громадянами, гарними батьками і матерями. Але й це не все: наші діти — це наша старість, погане виховання — це наше майбутнє горе, це наші слізы, це наша провина перед іншими людьми, перед усією країною», — писав А. С. Макаренко в «Книзі для батьків».

Причиною неправильного сімейного виховання є помилки, яких припускаються батьки.

Типові помилки сімейного виховання

1. **Низька згуртованість і значні розбіжності** у поглядах членів сім'ї щодо виховання. Внаслідок застосування різних виховних підходів виховання дитини стає суперечливим, непослідовним, неадекватним.

2. **Незнання батьками основних психологічних особливостей** своєї дитини.

3. **Гіперпротекція (гіперопіка)** — це надмірне опікування дитиною, придущення її самостійності та ініціативи, прийняття за неї рішень (позиція батьків: «Я краще знаю, як вчинити»), надмірний контроль. Внаслідок надмірної опіки дитина не привчається до самостійності, в неї не формується почуття відповідальності.

4. **Гіпоопекція (гіпоопіка)** — дорослі члени сім'ї недостатньо опікуються дитиною та не контролюють її поведінку. Як наслідок — дити-

на відчуває дефіцит уваги, турботи та справжньої зацікавленості з боку батьків.

5. **Емоційне відчуження** — це психологічна депривація дитини (може виникнути внаслідок відсутності близького емоційного контакту з батьками. Дитина недоотримує необхідного тепла та емоцій).

6. **Виховання в культі хвороби** — це ситуація, за якої навіть незначна хвороба дитини дає їй особливі права, ставить її в центр уваги сім'ї. За такої виховної позиції у дитини культивуєтьсяegoцентризм.

7. **Виховний контроль через почуття провини.** Дитині, яка постійно не слухається, говорять, що вона «не виправдала надії», «доводить батьків до серцевих нападів», тобто самостійність дитини сковується постійним побоюванням стати винною в неблагополуччі батьків.

8. **Авторитет батьків, побудований на хибному підґрунті.** А. С. Макаренко виділяв кілька видів хибного авторитету: авторитет придушення, віддалення, чванства, педантизму, любові, доброти, підкупу, резонерства.

IV. Обмін думками. Запитання

(Батьки обговорюють отриману інформацію, аналізують, висловлюють свої думки, ставлять запитання психологу та педагогу).

V. Висновок

Учитель. Отже, нині перед педагогами, психологами, батьками та громадською спільнотою постає надзвичайної важливим завданням духовного відродження сім'ї, основою якого є оволодіння нормами суспільної моралі, етики, поведінки та культури взаємин, ставлення до громадських обов'язків, підготовки дітей до життя, до праці, до розуміння високості людського начала.

Адже сім'я — це життєдайне джерело позитивних людських емоцій, піднесення душевних і фізичних сил особистості. Бажаємо, щоб у ваших сім'ях завжди панували мир, спокій, взаєморозуміння та любов.

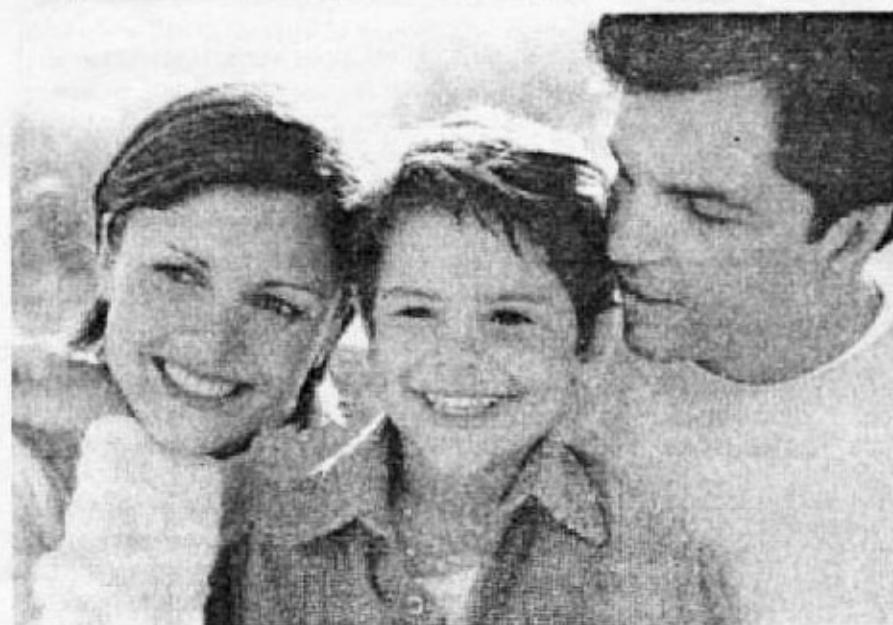

Фото з: <http://the-baby.ru>